

Sumáriu:

Atividade monitorizasaun iha Tribunál Distritál sira no assistensia legál Períodu Janeiru 2021

I. Introdusaun

Maski kontinua iha Estadu Emerjénsia nia laran, iha fulan Janeiru 2021 JSMP nafatin halo monitorizasaun iha tribunál distritál sira inklui halo monitorizasaun ba kazu sira ne'ebé julga liuhusi tribunál móvel iha Munisípiu Lautein, Ermera no Ainaro. Alende ne'e, JSMP mós kontinua halo atividade fó assisténsia ba vítima sira violénsia bazeia ba jéneru.

II. Atividade sira

1) Monitorizasaun iha Tribunál Sira

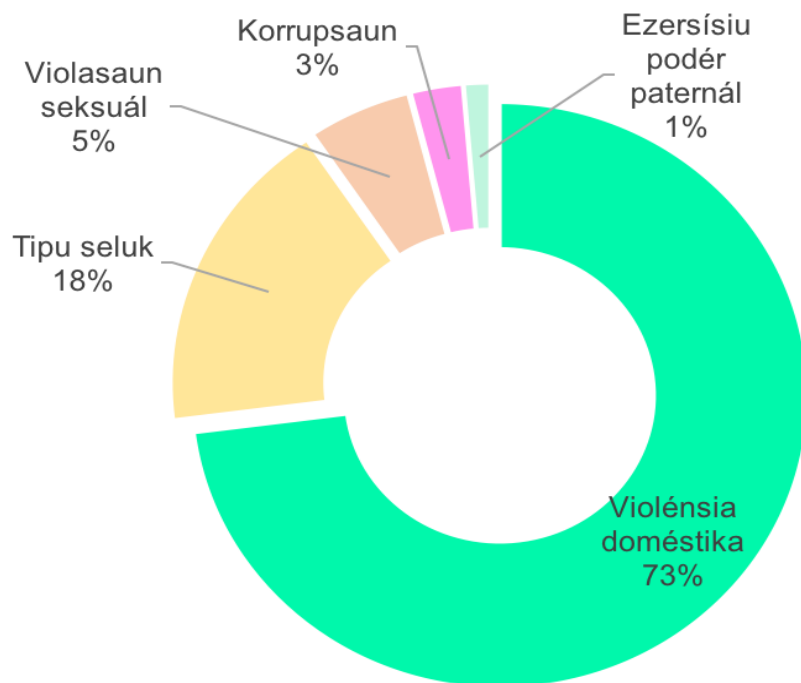
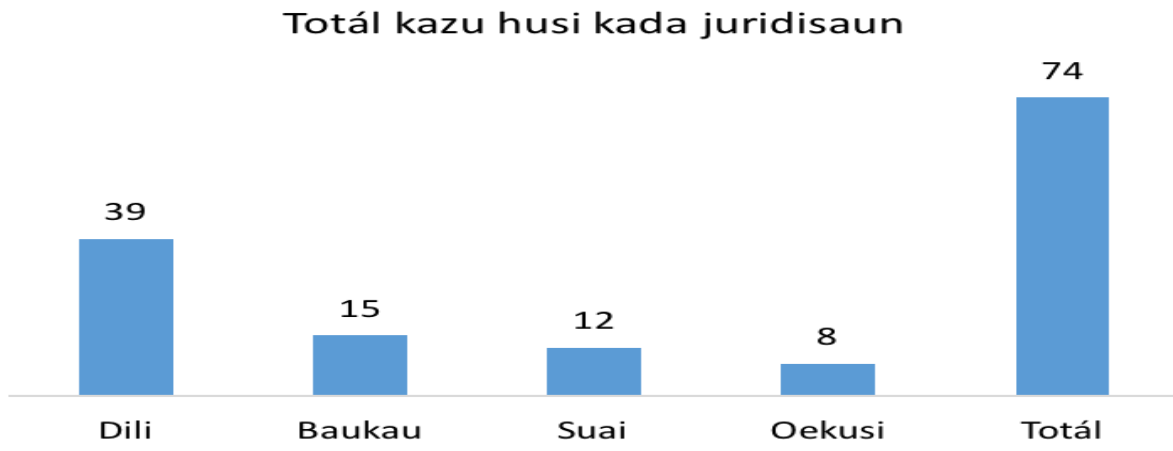
Monitorizasaun iha tribunál sira hanesan atividade prinsipál JSMP nian ne'ebé hala'o ho regularmente. Durante período Janeiru ne'e, JSMP konsege monitoriza kazu hamutuk 74 (krime 73 no sivíl 1) iha Tribunál Distritál Dili, Suai, Baukau no Oekusi. Husi totál kazu ne'ebé JSMP monitoriza ne'e, kazu ho natureza violénsia doméstika no kazu violasaun seksuál nia númeru as liu kompara ho kazu sira seluk. Totál kazu 74 ne'e la reprezenta totál kazu ne'ebé tribunál sira julga.

Detallu kazu tuir juridisaun no tipu kazu, bele haree iha tabela tuir mai.

Tabela 1: Tipu kazu no totál kazu husi kada juridisaun tribunál durante Janeiru 2021

Juridisaun	Totál	Tipu kazu				
		VD	VS	Korrupsaun	Sivíl	Seluk
Dili	39	24	3	2	0	10
Baukau	15	14	0	0	0	1
Suai	12	9	1	0	1	1
Oekusi	8	6	0	0	0	2
Totál	74	53	4	2	1	14

Gráfiku 1: Tipu kazu no totál kazu durante Janeiru 2021

2) Tribunál Movel

Programa tribunál movel nu'udar meu ida atu hakbesik justisa ba povu. JSMP konsidera meu ida-ne'e nu'udar aproximasaun kreativu ida-ne'ebé refleta situasaun atuál tanba tribunál sira konsentra deit iha munisípiu haat iha teritóriu laran tomak. Nune'e, liuhusi programa ne'e komunidadade sira ne'ebé hela dook bele asesu ba justisa formal ne'ebé dala barak defisil tebes ba sira atu mai iha tribunál.

Iha Janeiru 2021, JSMP mós hala'o monitorizasaun ba kazu sira ne'ebé julga liuhusi tribunál movel iha Munisípiu Lautein (kobre husi Tribunál Distritál Baukau), Munisípiu Ermera (kobre husi Tribunál Distritál Dili) no Munisípiu Ainaro (kobre husi Tribunál Distritál Suai). Totál kazu ne'ebé JSMP konsege monitoriza iha Munisípiu tolu ne'e hamutuk 8. Totál kazu 8 ne'e inklui ona iha totál kazu 74 ne'ebé JSMP monitoriza iha tribunál sira.

Kazu sira ne'ebé julga iha tribunál movel mak balun kazu kontinuasaun sira ne'ebé antes ne'e julga ona iha edifísiu tribunál sira no balun kazu foun. Husi kazu sira ne'e, kazu balun hetan kedas desizaun no kazu foun balun sei kontinua julga fali iha edifísiu permanente tribunál distritál sira tuir ida-idak nia jurídiku.

Tabela: Totál kazu sira ne'ebé julga iha tribunál movel iha Janeiru 2021

Juridisaun	Númeru
Dili – Emera	2
Baukau – Lautein	2
Suai – Ainaro	4
Oekusi	0
Totál	8

3) Asisténsia legál ba vítima violénsia bazeia ba jéneru

Alende halo monitorizasaun iha tribunál distritál sira, JSMP mós kontinua fó assisténsia legál ba vítima violénsia bazeia ba jéneru. Iha Janeiru 2021, JSMP fó assisténsia legál ba vítima hamutuk 5 (lima). Husi kazu 5 ne'e, kazu foun hamutuk 4 ne'ebé JSMP refere ona ba iha uma mahon hanesan Fokupers no husi kazu 4 ne'e kazu tolu 3 mak halo ona dilijénsia iha Ministériu Públiku. Entretantu kazu 1 mak nu'udar kazu kontinuasaun husi fulan kotuk nian ne'ebé JSMP akompaña ninia julgamentu iha tribunál no kazu ne'e hetan ona desizaun.

Detallu kazu sira ne'ebé JSMP fó assisténsia legál iha períodu Janeiru 2021

Distritu	Violénsia Doméstika	Abusu Seksuál ba Menór	Violasaun Seksuál	Totál
Dili	2	0	0	2

Ermera	0	1	2	3
Totál	2	1	2	5

III. Konkluzaan no Rekomendasaun

Durante fulan Janeiru, JSMP monitoriza kazu hamutuk 74 (krime 73 no sivíl 1). Total kazu 74 ne'e inklui ho kazu sira ne'ebé julga iha tribunál movei. Husi totál kazu 74 ne'e, aas liu mak krime ho natureza violénsia doméstika no violénsia seksuál ne'ebé maioria akontese ba iha fetu no labarik. Fetu no labarik kontinua vulneravel, tanba ne'e JSMP kontinua husu ba entidade sira hotu hanesan Governu, setór justisa, Parlamentu Nasionál, setór privadu, relijiozu, sosiedade tomak inklui média atu serbisu hamutuk kontinua luta hodi prevene, hapara no halo-lakon krime violénsia doméstika no violénsia seksuál iha Timór Leste.

Atu hetan informasaun liután bele kontaktu:

Ana Paula Marçal
Diretora Ezekutiva JSMP
Email: ana@jsmp.tl
Telefone: 3323882 | 77040735
Website: <https://jsmp.tl/>